

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-981

22.10.2021

If Skadeforsikring NUF

Ansvar

Profesjonsansvarsforsikring – arkitektansvar – konstruksjonsfeil – fal. § 8-6 og fel. §§ 3 og 10.

Klager engasjerte et arkitektfirma/sikrede for å tegne et nybygg i 2016. Bygget ble ferdigstilt i oktober 2016. Både i forkant av, og etter ferdigstillelse av bygget, oppstod det vannlekkasjer i bygget. Lekkasjen ble meldt til klagers eget forsikringsselskap i 2019, som foretok en besiktigelse av bygget i november 2019. I rapporten fremgikk det bl.a. at valg av konstruksjonsløsning ikke var funksjonell. I oktober 2019 kontaktet klager sikrede, som meldte saken under sin ansvarsforsikring i selskapet. Klager varslet deretter ansvarsselskapet 10.12.19 om at det ville bli utarbeidet et krav rettet mot sikrede. I mars 2020 ba klager en ny fagkyndig om å vurdere takkonstruksjonen, samt redegjøre nærmere for hva som var årsaken til lekkasjene. I rapporten fremgikk det bl.a. at løsningen på taket ikke tilfredstilte minimumskrav til fuktsikkerhet. Den 5.6.20 avslo ansvarsselskapet kravet med den begrunnelse at kravet var foreldet. Selskapet anførte at klager hadde kjennskap til lekkasjen allerede ved overlevering av bygget i oktober 2016, og at klager først fremmet krav mot selskapet i desember 2019. Nemnda kom til at foreldelsesfristen begynte å løpe fra den dagen misligholdet inntrådte, og at det ikke var dokumentert at kravet ble meldt selskapet før foreldelsesfristen var utløpt.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning fra arkitekt for tap som følge vannskade under arkitektens/sikredes profesjonsansvarsforsikring.

Sikrede har profesjonsansvarsforsikring med bl.a. følgende forsikringsvilkår:

4 Hva som inngår i forsikringen

Forsikringen omfatter sikredes rettslige erstatningsansvar for skade (jf. nedenfor) påført oppdragsgiver/byggherre eller tredjemann og som er voldt under utøvelse av virksomhet som rådgivere/rådgivende ingeniør eller arkitekt, herunder ansvar som eier eller bruker av fast eiendom som benyttes i virksomheten.

(...)

5 Forsikringens omfang

5.1 Forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter

Formueskade

- økonomisk tap som ikke er en følge av en person- eller tingskade.

Person-/tingskade

- personskade anses inntruffet når en person skades, påføres sykdom eller dør,
- tingskade anses inntruffet når løssøre (herunder dyr) eller fast eiendom skades eller går tapt på annen måte, eller når elektronisk lagret informasjon forvanskes eller går tapt på annen måte.

Økonomisk tap som følge av en dekningsmessig person- eller tingskade regnes som del av denne, også når den dekningsmessige person- eller tingskaden ikke overstiger egenandelen.

5.2 Hva forsikringen ikke omfatter

5.2.1 Oppfyllelse av sikredes kontrakt

Forsikringen omfatter ikke ansvar for utgifter/omkostninger/tap knyttet til oppfyllelse av forsikredes kontrakt som rådgiver/rådgivende ingeniør eller arkitekt (dvs. reprosjektering eller omgjøring av egen rådgivning knyttet til avtalt ytelse, leveranse, arbeid e.l.), herunder for hel eller delvis omgjøring av denne.

Sikrede tegnet et bygg som ble overlevert klager i oktober 2016. Klager har forklart at det oppsto vannlekkasjer i bygget før overlevering, og at disse ble forsøkt utbedret gjentatte ganger. Klager meldte vannlekkasjen til eget forsikringsselskap som besiktiget skaden 12.11.19. Selskapet har avgitt følgende rapport:

Det oppsto lekkasjer i konstruksjonen alt før den var ferdigstilt. Entreprenøren gjorde flere tiltak for å forsøke å gjøre konstruksjonen tett. Forsikringstaker har også gjort tiltak for å forsøke å tette takkonstruksjonen. Det er fortsatt lekkasjer.

Det antas at lekkasjene oppstår mellom glasselementene. Vann som kommer inn mellom elementene renner ned i konstruksjonen i stedet for ned til takrennen. Det kan se ut som om det er valg av selve konstruksjonsløsningen som ikke er funksjonell, da flere forsøk på tetting ikke fører frem.

Forsikringstaker mener at glassplatene må demonteres og monteres med annen innfesting og tetting. Dette vil kunne medføre at vannet renner ned til takrennen, uten å renne inn ved lekkasjepunktene.

Klager har forklart at selskapet avviste ansvar under henvisning til at den ikke var dekket av bygningsforsikringen.

Klager kontaktet sikrede i oktober 2019 med forespørsel om de hadde tegnet ansvarsforsikring for manglende prosjektering. Sikrede tok deretter kontakt med ansvarsselskapet, som svarte at klager måtte komme med et konkret, dokumentert krav for at selskapet skulle kunne ta stilling til om det var noe det kunne belastes for.

Klager varslet ansvarsselskapet 10.12.19 om at det ville bli utarbeidet et krav rettet mot sikrede fordi taket på den oppførte bygningen ikke var tett. Videre skrev klager:

Etter samtale med en kundekonsulent i IF sin skadeavdeling (...) – usikker hvordan det staves) vil vi melde at vi kommer til å utarbeide et krav som er rettet mot (...). Arkitekt (...) har opplyst at hun har en ansvarsforsikring i IF forsikringsselskap.

Dette kravet bygger på at vi har fått bygd et hybel-kontor-verkstedbygg i (...) der taket ikke er tett. Det lekker inn vann og dette har vært tilfellet siden før bygget ble overlevert til oss høsten 2016. Det har vært forsøkt utbedret med en rekke mindre tiltak. Men til sammen har disse tiltakene ikke ført til at taket har sluttet å lekke. Vi har innhentet bygg kyndig råd om årsaken til disse lekkasjene og den foreløpige hypotesen er at det i all hovedsak skyldes manglende prosjektering.

Nå vil vi gå i gang med å få en ekstern instans som kan gi en vurdering om hvorfor taket ikke er tett. Dette vil ta tid. Men vi ønsker med denne meldingen å si at vi arbeider med saken.

Ansvarsselskapet svarte at det var registrert en sak, og at selskapet avventet et dokumentert og begrunnet krav. Selskapet informerte også sikrede om kravet fremmet under ansvarsforsikringen. Selskapet ba sikrede kommentere e-posten fra klager, samt svare på når det ble reklamert overfor sikrede første gang.

Senere ba klager en ny fagkyndig om å vurdere takkonstruksjonen, samt redegjøre nærmere for hva som var årsaken til lekkasjene. I rapporten fra mars 2020 fremgår bl.a. følgende:

3.1 Opplysninger

- "Verkstedbygningen", som er 26 m lang, 3 m bred, og inneholder hybel, bad, kjøkkenkrok, kontor, samt papir- og keramikkverksted, ble overlevert i oktober 2016.

- Det har vært registrert vannlekkasjer fra taket helt siden bygningen var ny.
- Allerede før overlevering ble det gjort forsøk på utbedringer av detaljløsninger i takkonstruksjonen.
- Etter overlevering var taket vanntett i en kort periode.
- Allerede våren 2017, og i de etterfølgende årene har det vært lokale og periodiske vannlekkasjer flere steder i taket.
- Det har blitt gjort forsøk på utbedring. Det er tettet med fugemasse i overgangen mellom klemlekter og takplater. Det har også blitt gjort forsøk på en utbedring i overgangen mellom takfot og vegg. Det er bl.a. påført tettemasse i enden av fugen mellom takplatene, samt bak og utenpå beslagovergang mot tak.
- Senere har det blitt montert dekkbeslag over alle klemleker. Da ble det også tettet med fugemasse mellom beslag og takplate, og beslagene ble fastskrudd ned i trelektene.
- Prinsipløsning for disse siste utbedringene er vist på skisse i vedlegg 4, mottatt fra (...).

(...)

4 VURDERING

Det er prosjektert og bygget med transparente plater med aerogel i både tak og yttervegg. Taket har bare 9 graders fall, og er tekket med plater som har langsgående fuger/skjøter med takfallet over hver taksperre, det vil si for hver 600 mm. I tillegg er det tverrrskjøt i hvert fakk, med overlappskjøt mellom platene. Takplatene med aerogel utgjør hele takkonstruksjonen, som både skal sikre varmeisolering, lysgjennomslippelighet, dampetting, vindetting og vanntetting. På dette taket, hvor alle disse funksjonene skal ivaretas av bare ett sjikt, vil skjøtene (fugene) mellom hver plate, samt overganger mellom vegg og tak være det svakeste punktet. Dette gjelder også med tanke på vanntetting utenfra. På tegningene som viser prosjektert løsning i vedleggene 1-2 er de kritiske detaljløsningene for hvordan tette plateskjøter og overganger mot vegger ikke vist. Dersom det ikke finnes beskrivelser eller tegninger av disse kritiske detaljene, er de kritiske løsningene ikke prosjektert. Fugeløsningen som opprinnelig ble bygget er vist i vedlegg 3. Den er basert på gummilister klemt av trelekter som er skrudd ned i taksperre av tre, samt fugemasse og bunnfyllingslist rett under trelektene. Når gummilisten ikke lenger er tett, vil vann trenge inn under trelekten og bli liggende mellom lekt og fugemasse uten tilstrekkelig mulighet for drenering. Lekkasjevann ned forbi fugemassetetningen renner ned på sperren og følger denne til takfot/yttervegg. Løsningen er ikke dokumentert. Med trematerialer, vil det oppstå fuktbevegelser gjennom året som gjør at tettefunksjonen til både fugemasse og gummilister ikke kan forventes å vare. Risikoen for lekkasjer er ekstra stor ved lave takvinkler. Med takvinkler under 10 grader bør det etableres løsninger som i verste fall må tåle vanntrykk. Løsningen på dette taket tilfredsstiller ikke de minimumskrav til fuktsikkerhet i gjeldende byggeforskrift (her TEKIO, §§ 13-14 og 13-17). De utbedringstiltakene som allerede har blitt gjennomført, har vært fornuftige. Likevel viser det seg at det fortsatt er lekkasjer. Det er derfor behov for omfattende utbedring av taket. Med slike plater, basert på plateskjøter/fuger over hver taksperre, må det forutsettes at vann kan komme ned i fugen. Da må det prosjekteres med løsning som kan drenere ut dette vannet. Ved utbedring må slike detaljer prosjekteres spesielt.

I telefonsamtale med ansvarsselskapet 24.3.20 skal klager også ha opplyst at det hadde vært registrert lekkasjer helt siden bygningen stod ny i oktober 2016, som gjentatte ganger var forsøkt utbedret.

Ansvarsselskapet avsto kravet 5.6.20 begrunnet med at kravet var foreldet. Selskapet viste til at lekkasjene hadde startet høsten 2016.

Saken ble klaget inn for sekretariatet for Finansklagenemnda den 6.4.21.

Klager krever erstatning under sikredes ansvarsforsikring og anfører prinsipielt at det dreier seg om et erstatningsansvar som foreldes etter fel. § 9 fordi sikrede som ansvarlig søker etter plan- og bygningsloven har brutt basale og selvstendige forskrifter. Dersom forholdet skal bedømmes etter foreldelsesloven § 9, er det åpenbart at kravet ikke er foreldet.

Klager anfører subsidiært at kravet heller ikke er foreldet dersom kravet foreldes etter foreldelsesloven § 3, jf. § 2. Kravet ble meldt til forsikringsselskapet den 10.10.19. Det følger av

korrespondansen mellom sikrede og klager at sikrede da hadde vært i kontakt med forsikringsselskapet om saken. Sikrede videresendte også da e-post fra klager til forsikringsselskapet. Av mailkorrespondanse den 17.10.19 fremkommer dessuten at sikrede var i kontakt med forsikringsselskapet de mellomliggende dager. Den kontakten mellom sikrede og forsikringsselskapet som hadde funnet sted den 10.10.19, eventuelt også de påfølgende dager, må klart nok være tilstrekkelig for å anse kravet meldt.

Det har ikke under noen omstendighet gått mer enn tre år fra det tidspunkt den ansvarshavende løpende rådgivning opphørte, til kravet ble meldt til selskapet. Kravet kan heller ikke vil være foreldet etter foreldelsesloven § 10. Klager hadde ikke kunnskap om grunnlaget for kravet, og den ansvarlige før rapporten fra fagkyndig forelå den 16.3.20. Ikke under noen omstendighet kan klager sies å ha hatt kunnskap før 2019. Det var fagkyndig som ved sin rapport den 16.3.20 faktisk satt "fingeren på problemet". Rapporten konkluderte med at sikrede overhodet ikke hadde prosjektert for valgt takløsning. Det var denne rapporten som pekte ut sikrede som ansvarssubjekt.

Selskapet avviser ansvar og anfører at kravet er foreldet. Det følger av fal. § 8-6 (2) at "Ved ansvarsforsikring foreldes selskapets ansvar etter de samme regler som gjelder sikredes erstatningsansvar". Kravet fra klager foreldes etter foreldelseslovens § 3, jf. § 2, med tilleggsfrist etter § 10. Foreldesspørsmålet i denne saken skal vurderes etter foreldelsesloven § 3, jf. § 2, og ikke etter foreldelseslovens § 9. Treårsfristen var utløpt da skaden ble meldt.

Treårsfristen etter § 3 løper fra det tidspunkt hvor kravstiller tidligst kunne fremme krav som følge av misligholdet. Ved prosjekteringsfeil kan man argumentere for at dette allerede fra det tidspunktet hvor det ble bygget etter tegningene (i hvert fall for mangelskravet, men kanskje også for konsekvensskader som følge av mangelen). Hvor det er tre mulige ansvarlige (prosjekterende, utførende og leverandør), er selskapet av den oppfatning at treårsfristen løper fra skadetidspunktet, idet klager fra dette tidspunktet hadde et erstatningskrav mot arkitekten, selv om han ikke nødvendigvis kjente til dette. Treårsfristen etter § 3, jf. § 2, er objektiv og løper selv om kravstiller ikke har kunnskap om kravet.

Basert på klagers kjennskap til lekkasjene allerede i 2016, fastholdes det at tilleggsfristen i foreldelseslovens § 10 også var utløpt da skaden ble meldt til selskapet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring, herunder om kravet er foreldet.

Nemnda ser først på spørsmålet om kravet er foreldet.

Det følger av fal. § 8-6 at krav mot ansvarsforsikringsselskapet foreldes etter samme regler som gjelder for sikredes erstatningsansvar. Ifølge foreldelsesloven (fel.) § 2 er den alminnelige foreldelsesfristen tre år. Utgangspunktet for fristen er regulert i foreldelsesloven § 3.

Klager anfører at det dreier seg om et erstatningsrettslig krav hvor fristen er tre år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige. Det følger imidlertid av fel. § 9 nr. 3 at paragrafen ikke gjelder krav som springer ut av kontrakt, bortsett fra krav på erstatning for personskade. Nemnda forstår situasjonen slik at det dreier seg om vannskade pga. lekkasjer som er en følge av at bygget ble prosjektert uten tilstrekkelig fuktsikring, og at dette er et brudd på sikredes kontrakt med klager. Kravet "springer" da ut av kontrakt, og skal i utgangspunktet foreldes etter fel. § 2, jf. § 3. Dette må gjelde selv om misligholdet i form av manglende fuktsikring har ført til konsekvensskader i form av vannskader på

bygget, jf. Rt. 2006 s. 1705, hvor Høyesterett kom til foreldelsesfristen for krav om erstatning for brannskade som skyldes feilmontering av et elektrisk anlegg, begynte å løpe fra tidspunktet for overlevering av det aktuelle bygget, og Rt. 2007 s. 1236, som la til grunn at foreldelsesfristen for et erstatningskrav etter brannskade på en buss som følge av en skjult mangel, løp fra levering av bussen. Nemnda kan ikke se at klager har angitt et tilstrekkelig grunnlag for at klager i tillegg til sitt kontraktsrettslige krav også har et erstatningskrav utenfor kontrakt.

Foreldelsesfristen begynner derfor å løpe etter reglene i fel. § 3 nr. 2, dvs. fra den dagen misligholdet inntreffer. Dette betyr at det ikke er av betydning når klager oppdaget vannlekkasjen. Bygget ble etter det opplyste oppført i 2016. Dersom man legger til grunn at bygget senest ble overført ved utgangen oktober 2016, var fristen utløpt tre år senere, ved utgangen av oktober 2019.

Klager tok først kontakt med forsikringsselskapet i desember 2019 og fremmet forliksklage mot selskapet i januar 2020. Dette var etter fristens utløp.

Klager anfører at kravet ble meldt til selskapet allerede i oktober 2019. Melding til selskapet er ikke tilstrekkelig til å avbryte foreldelsesfristen. Derimot følger det av fal. § 8-6 tredje ledd at såfremt skadelidte melder kravet til selskapet innen fristen, kan selskapet ikke påberope seg foreldelse uten å varsle skadelidte med seks månedersfrist til å avbryte fristen. Nemnda antar det er dette klager anfører når han påberoper seg at kravet ble meldt til selskapet før fristen utløp.

Klager viser til e-postkorrespondanse med sikrede fra oktober 2019 hvor det fremgår at sikrede var i kontakt med klager 10.10.19. Sikrede informerte senere samme dag at hun hadde vært i kontakt med forsikringsselskapet. Dette tilsier at forsikringsselskapet var i kontakt med sikrede om et mulig krav fra klager på dette tidspunkt, men selskapet bestrider at saken ble meldt tidligere enn 10.12.19.

Nemnda kan ikke se at det er dokumentert at sikrede meldte et "krav" til selskapet. Det ser ut som sikrede rettet en generell henvendelse til forsikringsselskapet om "veien videre" ved et mulig erstatningskrav. Sikrede videreformidlet beskjeden fra selskapet, som var at:

de ber om at dere kommer med et konkret, dokumentert krav for å ta stilling til om dette er noe vi kan belastes for.

Nemnda kan ikke se at en slik generell kommunikasjon dokumenterer at sikrede fremmet et krav på vegne av klager, eller at dette ble oppfattet slik av selskapet. I så fall er kravet meldt til selskapet først etter at foreldelsesfristen er utløpt, og da gjelder ikke fal. § 8-6 tredje ledd.

Klager anfører at tilleggsfristen i fel. § 10 første ledd kommer til anvendelse. Bestemmelsen lyder:

1. Dersom fordringshaveren ikke har gjort fordringen gjeldende fordi han manglet nødvendig kunnskap om fordringen eller skyldneren, inntreffer foreldelse tidligst 1 år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap

Høyesterett har følgende uttalelse om denne bestemmelsen i Rt-2008-1665, avsnitt 30:

Det er med andre ord umulighetssituasjoner som omfattes – fordringshaveren kan ikke, tross rimelig aktsomhet, gjøre sitt krav gjeldende. Slik umulighet er sjelden til stede ved rettsvillfarelse. Den som er kjent med de faktiske omstendighetene vil oftest i det minste ha en foranledning til å undersøke, eventuelt søke råd, om mulige rettslige konsekvenser.

I rapporten fra mars 2020 er det opplyst at vannlekkasjer var registrert allerede før ferdigstilling av bygget i 2016. Nemnda mener ut fra den fremlagte dokumentasjonen at klager kjente til lekkasjene allerede ved overlevering. På dette tidspunktet hadde derfor klager kunnskap om lekkasjen, og hadde også kunnskap om partene som var involvert i byggeprosessen.

Misligholdet i form av feilprosjekteringen skjedde i forbindelse med oppføringen av bygget, senest ved overlevering i oktober 2016. Klager kunne på dette tidspunkt ha innhentet mer informasjon om lekkasjen og på den måten skaffet seg kunnskap om årsaken til vannlekkasjen. Dette ville sannsynligvis ha ført til at klager fikk kunnskap om prosjekteringsfeilen.

Klager burde i alle tilfeller ha skaffet seg nødvendig kunnskap før det gjenstod mer enn ett år av den opprinnelige fristen. Nemnda kan derfor ikke se at det er grunnlag for å anvende fel. § 10 om tilleggsfrist.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Anette Eckhoff (næringsrepresentant).